

Názory ocenených k Svetovému dňu životného prostredia

5. júna si každoročne pripomínáme Svetový deň životného prostredia. Tento deň je spomienkou na prvú konferenciu OSN o životnom prostredí (5. až 16. jún 1972, Štokholm), ktorá upriamila pozornosť svetovej verejnosti na potrebu riešiť problémy životného prostredia presahujúce hranice štátov a kontinentov v záujme zachovania existencie ľudstva na planéte Zem (www.enviroportal.sk). Súčasťou osláv tohto výnimočného dňa sa od roku 1999 stala aj tradícia odovzdávania ocenení ministra životného prostredia SR za mimoriadne výsledky a dlhoročný prínos v starostlivosti o životné prostredie. Tento rok z rúk ministra Józsefa Nagya si toto ocenenie prevzalo 30 nominantov (www.minzp.sk). Minister zdôraznil, že za mnohými nomináciami sa skrývali výnimočné príbehy, životné skúsenosti a roky prežité v spojení s prírodou.

Opýtali sme sa

Pri tejto príležitosti sme oslovili niekoľko ocenených osobností a položili im tri otázky:

1. Čo je podľa vás potrebné urobiť pre zlepšenie kvality životného prostredia Slovenska?
2. Ktoré environmentálne odporúčania (zelené tipy) sú podľa vás najdôležitejšie pre zníženie negatívneho vplyvu našich každodenných činností na životné prostredie a zvýšenie úrovne kvality života?
3. Ktorý región Slovenska máte najradšej a prečo?

RNDr. Anna Jusková
ETIAM, a. s., Bratislava,
Cena ministra

1. Za oblasť ochrany prírody, v ktorej pracujem od roku 1982, si dovoľím povedať, že ochrane prírody treba vrátiť jej postavenie v spoločnosti. Spomínam si na obdobie, kedy bol v NR SR výbor pre životné prostredie a ochranu prírody. Pamätám si uznesenie vlády, podľa ktorého musel každý rok na správe národného parku alebo chránenej krajinej oblasti pribudnúť určitý počet profesionálnych strážcov prírody. Pri vstupe do EÚ sme povinne museli vytvárať inštitucionálne a finančné zázemie pre implementáciu jej právnych predpisov na úseku celého životného prostredia, vrátane ochrany prírody. Dnes sa každý rok počet pracovníkov vykonávajúcich ochranu prírody znižuje. Znižujú sa finančné prostriedky na činnosť organizácií ochrany prírody. Nechcem byť však pesimista. Podľa počtu „ochranárov“ ocenených cenou ministra usudzujem, že sa „blýska“ na lepšie časy a chcem tomu aj veriť.
2. Žiadne environmentálne odporúčania nebudú účinné, ak sa neuskutoční zmena v nás. Je dôležitejšie byť ako mať a ak si toto uvedomí každý z nás, tak máme šancu byť lepší k sebe, prírode a životnému prostrediu.
3. Mám rada Turiec, Malú a Veľkú Fatru, pretože ma k týmto miestam viažu spomienky na mojich blízkych.

Ing. Július Burkovský
dlhoročný profesionálny pracovník
štátnej ochrany prírody, Banská
Bystrica, držiteľ dvoch ocenení
Cena ministra životného prostredia,
prvýkrát v roku 1999

1. Treba dokončiť dôslednú „ekologizáciu“ všetkých činností, ktoré ovplyvňujú jednotlivé zložky životného prostredia, čiže zvýšiť zodpo-

vednosť príslušných rezortov a v neposlednom rade celkove pozdvihnúť environmentálnu morálku. Ochrana životného prostredia by nemala byť predmetom politického súperenia, ale spolupráce. Za najdôležitejšie pokladám dosiahnutie ekonomickej priority ochrany životného prostredia (dúfam, že to nie je len utópia).

2. Najdôležitejšie je skvalitniť a zintenzívniť environmentálnu výchovu širokej verejnosti a najmä mládeže, t. j. zefektívniť environmentálnu pedagogiku, obnoviť vydávanie niektorých ochranných časopisov v tlačenej podobe, pokračovať v tvorbe náučných zariadení v prírode, čiže realizovať celý komplex príslušných opatrení. Vynucovanie ochrany životného prostredia iba predpismi a sankciami je menej efektívne ako uvedenie si jej skutočnej potreby.
3. Najviac mi k srdcu prirástol región stredného Slovenska, prežil som tu takmer celý svoj doterajší život, pracovne i súkromne ho poznám najlepšie. Rozhodne však mám rád celé naše Slovensko a nevymenil by som ho za žiadnu inú krajinu na svete.

RNDr. Martin Benko, PhD.
SHMÚ, riaditeľ Centra predpovedí
a výstrah, Bratislava,
Čestné uznanie ministra

1. Je toho podľa mňa hodne, ani neviem, kde začať... Napr. ohodnotenie odborných pracovníkov by malo byť lepšie, aby nám neodchádzali do zahraničia alebo do komerčnej sféry. Často sa tiež stretávame s ignoranciou mnohých pravidiel (napr. jazdenie terénnymi vozidlami v chránených územiach a pod.).
2. V Bratislave sa denne stretávame s pravidelnými rannými dopravnými zápchami. Keby lepšie fungovala hromadná doprava, menej ľudí by uprednostňovalo individuálnu.
3. Slovensko má nesmierne množstvo krásnych lokalít, ktoré sú blízke môjmu srdcu. Možno Veľká Fatra?

RNDr. Miroslav Holubec, CSc.
dlhoročný pracovník v oblasti
vodného hospodárstva, Bratislava,
Čestné uznanie ministra

1. Predovšetkým zlepšiť vzťah všetkých ľudí k vlastnej krajine. To sa týka hlavne vládnych orgánov na všetkých úrovniach. Veľmi by napríklad pomohlo výraznejšie spojenie síl ochrancov prírody, ktorí sú v priamom kontakte s konkrétnym regiónom, konkrétnymi problémami a hlavne s miestnou komunitou, a štátnych inštitúcií, ktoré majú odborné predpoklady a legislatívne právomoci.
2. Životné prostredie a kvalita života sú v priamej interakcii a závislosti. Najvýraznejšie sa to prejavuje hlavne v oblasti hospodárskeho využívania a ochrany prírodných zdrojov a nakladania s odpadom a chemickými látkami. Ako vodohospodárovi mi nedá nespomenúť nedostatok záujmu spoločnosti o ochranu vôd, či je to už z hľadiska protipovodňovej ochrany alebo zachovania jej zdrojov z hľadiska množstva a kvality.
3. Slovensko je naozaj krásne, či je to Orava, Liptov, Spiš, Považie, Ponitrie... Zachovať dedoveň našich otcov, prispieť k jej rozvoju a zanechať ju v čo najlepšom stave našim potomkom. Na to by sme mali všetci myslieť. Predovšetkým však naši vládni činitelia, ktorí by nám všetkým mali byť príkladom.

United Nations Environment Programme – LESY: PRÍRODA NA DOSAH – 5. JÚN 2011

prof. h. c. prof. Ing. Milan Majerník, PhD.
Technická univerzita Košice, Ďakovný list ministra

1. Očakávať výrazné zmeny v kvalite životného prostredia, jeho tvorbe a ochrane na Slovensku bez „zmeny myslenia“ je v krátkom časovom horizonte nereálne. Zmena myslenia na environmentálne je pritom „behom na dlhé trate“ a na prechod od environmentálneho povedomia k environmentálnemu konaniu je tiež potrebný určitý čas. Začnime teda, resp. zintenzívime masovú formálnu aj neformálnu výchovu v environmentálnom pilieri udržateľného rozvoja SR. Je vysoko aktuálna vo všetkých odvetviach a oblastiach, v spotrebe a produkcii, v zelenom raste, na všetkých stupňoch škôl, v systéme celoživotného vzdelávania, podnikového vzdelávania, až po rodinu. Už v najbližších rokoch môžeme profitovať pri implementácii dobrovoľných nástrojov európskej environmentálnej politiky, zo systematickej edukačno-komunikačnej práce. Tlaky zo strany EÚ budú totiž neustále silnieť na vládu, zákonodarstvo SR, a nakoniec aj na samotných občanov.
2. V navrhovanom postupe hodnotenia napredovania k udržateľnej spotrebe a produkcii, k zelenému rastu OECD sú zahrnuté aj indikátory odrážajúce kvalitu života obyvateľstva. Očakáva sa silnejší tlak na nakupovanie environmentálne vhodných produktov a technológií. To je však spojené s environmentálnym povedomím obyvateľstva a úrovňou priemyselného zázemia, ich ekonomickými možnosťami pre takúto spotrebu a produkciu. Úloha a podpora štátu a vlády pre takúto napredovanie je neodmysliteľná. A tu sa otvára obrovský priestor pre synergický efekt environmentálnej výchovy a vzdelávania (ministerstvo školstva vedy a telesnej výchovy) a environmentálneho manažérstva v spoločenskej praxi (ministerstvo životného prostredia). Toto programové spojenie je pre budúcnosť environmentálne nevyhnutné.
3. Môjmu srdcu najbližší región je to rozhodne východné Slovensko. Ešte bližšie moje rodisko (Brezina) pod najvýchodnejšími výbežkami Slanského pohoria. Lesy a horské lúky pod vrcholom Milič, jazero Izra sú aj dnes environmentálne klenoty.

RNDr. Tomáš Kušik
za Bratislavské regionálne
ochranárske združenie,
Bratislava, Cena ministra

1. Kvalita životného prostredia a jeho ochrana je úzko spätá s uvedomelosťou širokej verejnosti. Správanie sa ľudí v chránených oblastiach, rešpektovanie, či nerešpektovanie všeobecných zásad ochrany prírody má významný vplyv na stav chránených území. Na druhej strane existuje množstvo praktických a legislatívnych nástrojov ako stav životného prostredia zlepšiť. V oblasti legislatívy je to napríklad tvorba nového zákona o ochrane prírody a krajiny a i..

Z praktických opatrení nášho združenia (BROZ), môžeme spomenúť napr. revitalizáciu mokradí či riečnych ekosystémov znovunapojením a spriechopením odrezaných ramien Dunaja alebo zavodením mokradí trpiacich nedostatkom prísunu vody. V spolupráci s lesníkmi prispievame k návratu pôvodných drevín do našich lužných lesov namiesto monokultúr, taktiež ponechávanie starých a hodnotných drevín pri ťažbe môže výrazne zlepšiť stav biodiverzity a životného prostredia.

3. Obyvatelia našej planéty spotrebúvajú také obrovské množstvá materiálov a energií, na nasýtenie ktorých by sme potrebovali už vyše 2,5 násobok našej Zeme. Tento trend je neudržateľný, a preto znížením spotreby v konečnom dôsledku prispejeme k zvýšeniu kvality života budúcich generácií.
3. Najradšej mám Dunaj a jeho pôvodnú prírodu – lužné lesy s charakteristikou džungle s lianami a obrovskými stromami, ramená, močiare s trstinou, leknami, neprístupné ostrovy... Mám rád aj iné oblasti v okolí Bratislavy a juhozápadného Slovenska – teda regiónu, v ktorom som vyrástol. Aj z toho čerpám energiu a odhodlanie pri často neľahkej práci v ochrane prírody.

RNDr. Viliam Klescht
riadiťel RCOP v Modre, riadiťel S CHKO
Malé Karpaty, Cena ministra

1. Ľudia budú musieť zduchovniť, dobrovoľne a vedome sa zrieknuť planých túžob po takom živote, ktorý vyžaduje drancovanie prírodných zdrojov a neúnosne znečisťuje alebo inak poškodzuje životné prostredie. Iste by pomohlo aj skvalitnenie a odpolitizovanie štátnej správy, ktorá by dokázala bez zlyhávania účinnejšie chrániť prírodu ako verejný záujem pred ziskuchtivými spoločnosťami a jednotlivcami. Aj samosprávy budú musieť preukázať viac rozhladenosti a odvahy pri rozhodnutiach, aby sa nestrácala krásna a pamäť krajiny, ale obnovovala sa harmonická krajina ako miesto, kde sa dobre žije aj básnikovi.
2. Pod zvyšovaním úrovne kvality života si mnohí predstavujú vysoký múr okolo domu, aby sa tam skryli so svojim bohatstvom a sebeckom. Pri takejto otázke myslím najmä na tých štátočných, ktorí vo voľnom čase zachraňujú žaby na cestách, kosia ľadom ležiacie lúky, konzervujú ruiny hradov, bojujú s úradmi za správne rozhodnutia. S obdivom myslím aj na dobrých učiteľov a rodičov, ktorí v nepravdom prostredí inej hodnotovej orientácie učia deti etike úcty k životu. Neočakávam, že Slovensko bude priekopníkom nového životného štýlu, zachraňujúceho planétu Zem. Nemáme na to dosť sebavedomia a kultúry. Skôr sa spolieham na to, že aj budúci slovenskí politici, napriek populistickým snahám vyhovieť voličom v túžbe kráčať ľahšou cestou k materiálnemu blahobytu, budú k zodpovednej ochrane životného prostredia štátu donútení medzinárodnými regulatívmi.
3. Mám najbližšie k tým krajom, ktoré som najviac prechodil. Sú to najmä Gemer a Bukovské vrchy. O ich krajine pre mňa platí výrok veľkého anglického romantického maliara: „Keď sa na ne pozeráte, zistíte, že máte v očiach slzy, a neviete prečo.“

Za odpovede poďakovala Alena Kostúriková

Foto: MŽP SR

Slávnostné odovzdanie ocenení ministra životného prostredia 2011